

Rybářův den

Nad řekou, tam kde je údolí Mločí, rokle Pašeráků a Čekanovský mlýn, stále celou noc temné postavy koní. Holštejnští jezdci na nich stráží Dyji.

Nad jezdci a řekou tiše dřímají sosny a smrky jak černé sloupy nad tekutým zrcadlem vody. Pohyblivý měsíc proplouvá mezi mráčky. Nad plynoucí řekou obrovské skály trčí v poštářcích ticha. Ani šplouchání rybi ani ptačí tikání nezaznívá dnes v sametu husté tmy pod stromovím. Je pokojná a sličná letní noc.

Ráno se řeka probouzí. Je ještě zasněná a pokojná, zastřené šumí a plyne pod závoji křehké mlhy. Ranní vánek rozechvívá a čeří hladinu, rozbíhá se po ní jak jemné a hbité dívčí prsty o strunách loutny. Zastavil se až u trsu říčního pryskyříku, který pokryl vodu u obou břehů záplavou bílých letních kvítků. Jako velká sněhová závěš vedle letní zeleně. Nebe se vyjasnilo a je bez mráčku.

Strmou strzkou, vyšlapanou mezi žulovými skalami, šourá se ke své řece rybář Kvizda. V očích má ještě mlhu spánku. Dnešní noci spal jen málo. Měl službu u řeky. Pomáhal jízdným Voka z Holštejna vodit koně na otěžích k řece, ukazoval jim schůdné stezky ve stráni. Vodili koně husím pořádkem od Hradiště dolů k řece údolím Mločím, Pašeráckým i u Čekanova. Starý Kvizda jim ukazoval příhodné brody, kde možno pohodlně projeti říčním proudem. Pozdě po půlnoci ukončil svou práci, přijal dobrou odměnu ve stříbře a teprve k ránu trochu zasnul.

Kvizda je už zchromlý, pokroucený dnou. Je přemožen vodami. Hnáty vláčí za sebou zkřivené vlhkostí. Kníry mu schlíple visí v koutcích úst jako staré parmě. Ale je rybář úspěšný a vytrvalý.

Pojedl k snídani ryby, chleba se solí a zapil chudou krmí domácím vínem. Bylo tvrdé a kyselé, ale zahřívalo srdce. Nyní se připravuje k rybolovu.

Řeka, její voda i ryba – od granického splavu pod hradem až daleko za Milfroň – je opatova. Klášter položil ruku na veškeren kraj, na orná ole, vinice, sady, louky i na lidi. Všechno je poddáno kanonii loucké. Nedávno sáhl chtivě také po řece. Byl to těžký spor s městem. Zvítězil opat. Zde znojemský měšťan nesmí lovit pod těžkou záповědí i trestem. Nesmí tam ani vyjíždět s lodicí pod pokutou pěti hřiven. Kdo je na lovu lapen, je potrestán podle vůle páně. Byl-li opat v dobré míře, spokojil se s pokutou ve stříbře. Líbilo-li se mu hněvat, nařídil komořimu vsadit zloděje do klády v klášterním vězení nebo dal trestat krácením paže nebo oslepením na jedno nebo i obě oči, podle váhy úlovku i rozmaru chvíle. Na postrach dal opat na levém břehu řeky postavit šibenici. Znojemští říkají, že už mnoho lidí hrom panský pro rybu utratil.

Proto Kvizda drží svou lodici nad splavem. Rozpozná dobře, kdy jimůže spustit do peřeje pod splav do opatových vod. Z okna své chatrče na stráni pozoruje, kdy jde klášterní říční hutař do pobřežní krčmy „U zeleného stromu“ pít šatovské. Vyslídí, kdy tam pije a kdy je vínem zmožen. Kvizda má v žoldu tři špehouny. Jeden sleduje v patách hutaře, druzí dva stráží břehy. V příhodnou chvíli, kdy hutař sedí v dobré míře u víná, vydává se rybář pod šlárem tmy na noční lov v zakázaných vodách. Hrozí-li nebezpečí, varují zvědové svého patrona stračím skřehotem.

Po zdařilém lovu pomohou chromému Kvizdovi zdvihnout lodici zase nad splav. Pracují tiše, obezřele a hbitě. Potom přijmou z jeho rukou odměnu: zářivého tlouště, hbitého okouna nebo křehkou podoustev.

Musí krást, kdo chce býti živ v těchto bohabojných časech, kdy je všechno, co roste a dýchá, kam až dohlédneš a ještě dále, opatské vrchnosti – říká jim Kvizda.

Ale těžkou starost měl Kvizda s manželkou Kateřinou, která žádného tajemství nedovedla udržet za ohradou zubů. Přicházela ráno kupovat sůl a koření ke kramáři na Starém Městě. Ustaraně tam sdělovala houfu přítelkyň:

„Můj muž dnes v noci zase lovil. Usychám strachem, aby se to opat nedověděl.“

Nepomáhalo Kvizdovo poučení a varování. Kateřina si vedla po svém. Po hříchu – Kvizda neměl klíče k tajům výchovy povídacých žen. Poněvadž neznal pomůcek k poučování příkladnému a názornému, šel na radu k sousedovi, jak Kateřinu přiučiti těžkému umění mlčení, které je nejužitečnější ze všech.

Potměšilý druh se smál:

„Pro ženy hádavé moudří otcové města postavili pranýř a řetěz, ale na ženy povídacé nepamatovali.“

Radí, aby se Kateřině dostalo od muže poučení citelného. Ale Kvizda bez rozmyšlení a rozhodně tuto radu zamítl.

Jak možno mu trestat Kateřinu, šelmu povídacou, když ji přes její chyby má rád? Taková rada není mu k ničemu. Kateřinu může plísnit, také někdy laskat a hladit, ale trestat ji nedovede.

Šibal soused radí, aby jí aspoň pohrozil. To Kvizda může.

Pověsil, když Kateřina zase mnoho mluvila, po řádné domluvě, široký řemen na hřeb, vbitý do dřevěného trámu jizby.

Kateřina důvtipně pochopila tento výstražný symbol. Od toho dne se bídná chatrč nad dyjskou strání Kvizdovi proměnila v očištěc. Ale těžkému umění mlčení o nočních Kvizdových lovech se Kateřina přec jen přiučila. Mohla nyní prozrazovat svá tajemství jen slepicím. Činila tak se slzami v očích.

Žalovala milým opeřencům:

„Kvizda je surovec – hrozí mi opaskem, pověšeným na trámu. Nesmím vám ani říci, kdy byl na lovu.“

Ale bylo to žalování neúčinné a zbytečné.

Vždyť slepice, snídající rybí drůbký z nočního lovu, dovtípily se samy, ale žalu hospodyně nerozuměly. Tak nosila na hrudi tíhu nesděleného tajemství sama a své manželství považovala za ztroskotané: má muže bezcitného surovce, který jí vyhrožuje bitím a který její citlivé srdce nikdy nepochopí. Kam jen dala rozum a oči, když za ní chodil a ji, pannu plnou života, si namlouval?

Vyčítala mu:

„Nemáš mne už rád jako dříve!“

Kvizda jen mávl rukou. Podle pravdy měl velkou zálibu v jejích vděcích. Uznával také, že Kateřina umí příhodně rybu prodat. Polévku okouní, račí a z ježdíků dovede uvařit, jak žádná druhá ve městě. To všechno poutalo ke Kateřině hrubě Kvizdovo srdce. Ale nerad projevoval své city ví, než se na muže sluší. Jen její křiklavá výřečnost ho často uvedla do varu. Neznal řeckých mudrců, ale říkal o své Kateřině jako jeden z nich: Ani s ženskou, ani bez ní nevydržíš. Ale když přec jen zanechala řečí o nočních lovech, nenápadně sňal opasek z trámu.

Rybář velebí léto: Své noci může prospat venku, když je manželka nevrlá a nadmíru buble.

Dnes se zdá na řece klidno a bezpečno. Za obležení sem ani dlouhá opatova ruka nedosahuje. Nicméně Kvizda se chvilku rozmýšlí, má-li zalovit nad splavem či pustit svou lodici do opatových vod, proplout po proudu k Sedlešovicím. Dnes louckých hutařů se nebojí, ale hádá, co jeho lovu asi řeknou Rakušané na druhém břehu. Na levém břehu pod nedostupnou hradní skalou je bezpečno. Tady na příkrém svahu se udrží jen koza a někdy se kmitnou v rychlém sledu kočky. Na hradě a pod ním jsou naši, břeh téměř až k Louce je hlídán jízdnými Hynka z Kunštátu. Uhři se drží ve svých šancích před Loukou.

Ale na pravém břehu někdy se objeví v listivé záloze za keřem Rakušan nebo Kumán a střelí šípem po lodici, které se objeví na vodě. Ještě nedávno tu bylo rušno, když Rakušané v prvním bojovém nadšení přilehli k řece, toužíce vojensky obojovat město, jak pěknou, ale

zdrávahavou dívku na svou hrud'. Ale už mnoho dní je hradní praky udržují ve slušné dáli na Kraví hoře.

Rybář v duchu velebí Hynka z Kunštátu, jak to s Rakušany umí.

Odpoutává svou lodici. Jak zařinčel řetěz, hejno koček na kamenném tarase pod Obří hlavou spustilo žádostivý ranní zpěv. Už z dálky volají toužebně vstříc svému hospodáři. Prosí o snídani. Rybář je vidí a vítá je láskyplným úsměvem a laškováním. Zavedl lodici k tarasu. Ohnul hřbet, vylovil z útroby loďky hrst leklých rybek - ouklejí, okounů i běliček – a hází je hladovému kočičímu sněmu. Ten zuby lapá kořist v letu. Kvizda chvíli pozoruje tu mlsnou chrupající havěť milostným zrakem. Kočky přicházejí vyhlížet svého chlebodáře každé ráno, poledne i večer. Mňoukáním prosí o krmi. Když Kvizda někdy ochořel a nepřijíždí, zvířátka zle teskní.

Viděly rybáře některé útlocitné měštky, jak krmí milá zvířátka rybičkami. Byl mu za to uštědřen příslovek „Kočíci otec“.

Ale jeho přichylnost k zvířátkům nebyla bez sobectví. Tady na tarasu u řeky zavedl si obezřelý rybář laciný a výnosný chov koček. Rybina se člověku časem přejí. Přijde dlouhá zima a přijde k duhu lahodné maso a sádlo kočičí.

Takový chov koček je utěšený a plodný. Sníš jednu kočku, přitulí se k otci rybáři a k řece mateřsky štědré z města hned dvě jiné. A jelčiků, duhových hořavek, bělic, karásků, okounů, ouklejí a podobné rybí plevle dává matka Dyje pro mlsnou kočičí hubu hojnost. Opatova řeka je, panečku, živná, tady není strachu z hladu jako tam v tom smrdutém městě. Pečeně kočičí voní na kamenině jako jiné, ani kůže kocouří není k zahození. Hodí se na pevný, šustivý míšek. Stažená vyčistí se pěkně do běla. Z kůže hlavy a nožek se nařeží tené třísně, nabarví se, všijí se do otvoru po ocásku a zadních nožkách. Z nich se utvoří suk, jímž se míšek stahuje. Leckterý měšťnín i šlechtic rád jej koupí, aby v něm nosil stříbrné denárky. Bílý groš za kocouří míšek je rybáři velmi vítán.

Zaplať pánbůh, na řece je dobře.

Kvizda vede svou lodici vesele po proudu, do opatových vod.

Po levém břehu běží úzká cesta, nad tou je stráň, místy strmá, příkrá skaliska. Tam vídal často, jak si ve vodě u křovin hrají a loví tuční tlouští i štiky. U trsů trávy se rádi sluní kapři.

Chvíli nechal loďku volně unášet proudem. Je tak příjemné trochu se zasnít. Příjemně se sní při splývání a šumění proudu, při bzučení kmitavého hmyzu. Voda je tak průzračná, že mohl počítati tlouště i podoustve, jak se rozkošnický protahují po dně, čekajíce, až jim štědrý proud přinese potravu k ústům. Vychutnával rozkoš, jaké okouší jen rybář, když za mléčného srpnového jitra ponoří veslo do klidné vody a naslouchá tikání ptáků, probouzejících se v rákosině.

„S rybami, se sluníčkem a se ženskou rozmlouvej vždycky jen sám“ – říká Kvizda mladým učedníkům v rybařině. „Nedovedeš-li to, jsi k politování a nevíš, co je radost ze života.“

Zvedl se mírný vítr a rozhání poslední závoj mlhy z tváře řeky. Jeho závan rozčeřil vodu v obraz rozkmitaného tekutého skla. Kvizdovi nyje srdce nad tou krásou. Kdo by hledal v tom drsném muži tolik měkké záliby a snivosti? Ale opravdu miloval řeku a vdechoval z hluboka a s rozkoší svěží ranní vzduch, který ho lahodně občerstvuje jako dobré víno.

A hle – tamhle na břehu mu vesele kynou známé pradlí, staré i mladé, radostně ho vítají a pozdravují:

„Dobré ráno, Kvizdo! Dej rybu!“

Znal ty žínky všechny jménem. Hle, to je Kát'a, bílá jako mléko, Barbora, pyšná na svou bohatou hrud', tam mlsné sestry Beáta a Dorota, lačné chutných ryb a ještě jiné. Všechny je zná a volá jménem. Zubí se a slibuje:

„Starým pružného tlouště, mladým štičku nebo hbitého línka a Kátí, té mladé, bílé holce, svižného kapříka pro hru a potěšení.“

Hledí na ně s mlsnou mužskou účastí, jak skloněny nad prací vystavují rannímu slunci bílé lokte.

Rozkošné letní ráno. Slunéčko líbá celý svět. Řeka i člověk dýchají z hluboka. Ale zkušeného rybáře taková líbezna pohoda neoklame. Hned z rána – z chování němých tvorů, z pohybu ryb i práků i z barvy oblohy – Kvizda vytušil blízkou bouři a déšť. Přijde ještě dnes k večeru.

Konečně na příhodném místě, v klidném závětří křovin a trsů trávy po stráni spustil ke dnu čeřen, který páchne rybinou.

Zde se dobře loví, neboť opatova voda je rybnatá. Kvizda tone v lovčí rozkoši. V keseru je už parma, něco okounů, dvě podoustve, ani karas nechybí. Lov probíhá příznivě, ale rybář není ještě zplna spokojen. Ale vida, tady hbitý, okatý lín zašplouchal divoce v síti. Na tváři lovce je blažený úsměv:

„Tak vidíš, mrško pozlacená!“

Och, lín je čilá a také chutná ryba! Za chvíli zase zježený liberní okoun zkrotl v síti, vytažen na vzduch. A zase parma. Opatovi by žalem a zlostí puklo srdce, kdyby viděl, jak čilý Kvizda řádí v jeho řece. Po chvíli oddechu Kvizda znovu noří čeřen u trsů trávy. Ach, konečně! Na dně čeřenu strašný, divoký vír. To kapr uvázl v síti, bije ocasní ploutví i bokem vodu. Tvář Kvizdova je ozářena štěstím, všecek se vzpružil, když vidí v síti svou rybu. Tento kapr není žádný chroust, ale příhodný kousek, jistě váží dobrých sedm liber. Jak zvedá čeřen, jeho zakotvená lodice se nekymácí, ale jako na křídlech se vznáší k nebi. I pes Jupiter vzadu radostně chvostem zametá lavici, na níž sedí a pozoruje lov. Kvizda ukládá kapra do keseru. Nikdo by nehledal tolik mrštnosti u tloušťka tak vypaseného. Před chvílí se spokojeně slunil v sítině u břehu, teď už šplouchá v keseru. Zařadil si v čeřenu, rozvířil příliš vodu, mrška oblá. Uplyne teď drahá doba čekání, než přijde zase jiná ryba.

Kvizda užívá blaženě chvíle oddechu.

V říčním údolí je pokojno. Tady může rybářovo srdce po chuti rozmlouvat se sluncem, ptáky i rybami. Však tamhle ve vinicích na svahu pod vídeňskou cestou švitoří hlučně hejna špačků i vrabců, těch rváčů, kteří se neustále perou. Na hřebenu střechy osamělého domku vrká pyšně holub.

Ale tam daleko – na pravém břehu – na temeni Kraví hory – je slyšet jakýsi podivný vzdálený ryk, také křik vyplašených strak a havranů.

Slunce vystoupilo obloukem vysoko a žhne. Břicho zatukalo, blíží se poledne a bude čas něco pojíst. Kočky už jistě na tarase čekají na hospodáře. Vyhlíží, kdy a z kterého konce řeky se objeví lodice a muž, který jim přináší jejich sousto. Také Jupiter, sedící tiše za rybařícím samotářem, začal čenichem třít pánu záda, přemýšleje o nějakém soustu.

Starý Kvizda svlékl už před lovem kazajku, nyní rozhrnul košili a v míšku hledal chléb, sýr a sůl.

Ale svačinky toho dne nebylo. Den neměl skončit tak poklidně, jak slibovalo ráno.

Na pravém břehu Dyje je pás šťavnaté lučiny, zavlažované řekou. Nad loukou je Kraví hora, chudě obrostlá. Tam už dlouho se plaší v křovinách s křikem straky. Odtud zaznívá také jakýs lidský křik a dusání – a nyní i sem zřetelně zaznívá ryk vzdáleného boje. Kvizda se obává, že mu Rakušani pokazí jeho rybářský den. Uvažuje: co zde ti Rakušané a Kumáni chtějí? My přece od nikoho nic nežádáme a všem přejeme, aby jedli svůj chléb v pokoji. A ten loucký opat má asi dlouhou ruku, když mu ten Zikmund přivedl na nás tolik podivných lidí na koních z dalekých zemí. Hrubě zle si všichni na nás naostřili svá kopí i meče. To asi Vok z Holštejna a jeho jízdní, kteří ráno přebrodili řeku, prohánějí Rakušany i Kumány a tisknou je z temene hory k Sedlešovicím a Louce. Nad Sedlešovicemi vidím zvedat se hustý dým.

Ale Kvizdovy oči se soustředily na Kraví horu. Ruka s chlebem poklesla. Zapomněl na hlad, na svačinu i na rybolov. Pozoruje pestré víření koní a kyrysů, stříbrné blesky kopí i mečů.

„Dnes tu ,brachu, něco podivného uvidíme,“ praví k nepokojnému Jupiterovi.

Ze svahu Kraví hory žene se k řece jezdec. Všim trupem je sehnut nízko k hlavě koně. Za ním divoce skáčí dva jiní, kteří ho ženou. Prchá. Chtěl uniknout po břehu k Sedlešovicím a odtud pod splavem se přebrodit k Louce. Ale najednou dva další jezdci se vynořili z lesíku a zaskočili mu cestu. Soudě podle kroje a koně, nejdu tu o Rakušana, ale Kumán jakýs tu běží před jízdnými Voka z Holštejna.

Kvizda pozoruje jezdce a rozvažuje rychle a jasně: Tak tady je jeden z těch chlapíků hrdlořezů, které sem na nás pozval ctihodný opat, aby nás svými křivými meči lechtali na hrdle a po ohryzku. Tak tedy vypadají z blízka. Nu – tento už běží a jistě by už byl rád daleko od našeho města i řeky. Ujíždí, jak by jej vidlemi do zadku bodal, v ruce křivý meč napříč přes sedlo.

Kumán postřehl překážku a nové nebezpečí, strhl prudce koně k řece a – ten už plave ve vodě.

Pokřičoval se Kvizda a volá:

„Tu máš – čerte! Kumán, Tatar nebo Turek na mne dotírá! Bez čapky, prostovlasý, s lebou oholenou a jen s čupřinou Ďablovou.“

Jezdec cosi nesrozumitelného cizí řečí volá na rybáře.

„Kuš, čerte!“ ulekl se Kvizda a odplivl si do řeky. Obezřetně se připravuje čelit nebezpečí. Keser s rybami uložil do loďky. Zvolna a opatrně vesluje k jezdci. Řeka je zde nad splavem hluboká a kde byl vybrán písek, jsou tůň. Kůň se hluboko noří pod jezdce, jen hlava z vody vyčnívá.

Kvizda ví, jak zacházet s lodicí. Najednou člun skočil –jako po skle – přímo k jezdci. Kvizda zvedá hák. Kumán po něm napřahuje pravici, domnívá se, že mu jej rybář podává na záchranu. Ale ten skočil po Kumánu jako hbitá a dravá štika po hrouzku a těžkým hákem udeřil vši silou po holé lebi. Kůň se ulekl a zahrnul prudce bokem do prava. Jezdec se zakymácel v sedle a spadl jako měch jablek do vody. Ale čertím kopýtkem uvázl asi v třmeni a rozvichřený hřebec ho vleče proudem, řiče a frkaje. Nic není teď z jezdce vidět, jen voda víří po boku koně. Ale asi dva sáhy od břehu se přece jen bezvládné tělo od třmenu odpoutalo a klesá ke dnu.

Čtyři jezdci z pravého břehu sledují Kumána i rybářovo počínání.

„Hej – ho –ho! Buď pozdraven, starý! Tvá rána dobře sedí!“ volají hlučně se smějíce.

Potom odcválali k jihu po své práci, ponechávající kumána rybářově blahovůli.

Dlouho loví Kvizda hákem v tůni. Zapotil se hrubě při tom díle. Konečně se objevila čertí hlava nad vodou. Rybář chvilku přemýšlí, zda by zajatce neměl svázat do kozelce a přivést do města živého. To by se Kateřina divila, jakého jí přivedl do domu Turka za sluhu. Ale hned zamítl ten nápad. Kdo by se s čertem zlobil a jej hlídal!

Napojeného Kumána zvedl na lodici, odpoutal mu pás, kynžál i meč, svlékl jej do naha a sezul z bot ozdobených stříbrnými ostruhami. Usoudiv, že chlap páchne špínou jako kozel, hodil jej do vody, aby se v čisté říční vodě vykoupal, přidržev ještě hlavu za čupřinu pod vodou v proudu. Ať se pořádně očistí a dosyta napije.

„Dyjská voda prokletému Turkovi je moc dobrá,“ broukal si při této práci.

Osedlaný kůň bez pána zůstal stát na břehu pod skalnatým srázem. Zprvu znepokojen se leká, potom počal spásat travu, pokud udidlo dovolilo. Dalo Kvizdovi dosti krušného úsilí, než se mohl přiblížit zvířeti a odříznout od sedla vak i stříbrné třmeny. Všechno odnesl na lodici. Neodolal, aby neprohlédl kořist. Ve vaku našel mnoho příhodných věcí, také objemný míšek, řádně nabitý stříbrnými denáry.

Hle, peníze, líbezné peníze, mnoho peněz. Co živ, tolik stříbra neviděl. Za vojny peníze rychle mění vlastníka, dle toho, jak se stívá štěstí válečné. Předevčírem se z nich těšil některý žid nebo křesťan, včera Kumán. Dnes jsou zase v ruce poctivého křesťana.

Škoda toho statného hřebce i sedla. Ale divoký oř nedal se ovládnou ruce cizí a neumělé. Kůň je stepní divoch, bije kopyty jako Perun hromem. Však se někdo ujme tak sličného zvířete. Nyní také do Louky a vídeňské cesty sem zaléhá ryk divoké bitvy a Kvizda usoudil, že tu bude možná brzy nebezpečno. Však si prohlédne vak ještě zevrubně doma.

Zatím co byl zaměstnán Kumánem a jeho koněm, snesla se nad řekou i městem prudká bouře s lijavcem. Ale rybář se jí neznepokojil a volně vesloval proti proudu. Neboť rybář je mudrc, uvykl pokorně přijímat všechny dary z dlaně přírody. Bouři i déšť právě jako líbezný čas. V dobré míře vesluje a člení proud ke svému chatrnému hřadlu na podyjské skále, jásáje v duchu nad trofejí. Odváží z lovu nejen rybu, ale také české i uherské denáry, vzácný opasek, kynžál, šat, ostruhy, třmeny i vak. Nevěděl, že toho dne pan Vok z Holštejna na Kraví hoře zle porubal a honil Rakušany i houfec lehké jízdy kumánské a že jezdec, jenž padl do jeho poutivých rukou, byl vůdce Kumánů.

Pozoroval ostražitě okolí. Ale tady kolem Starého města v podhradí není stopy po boji, zde vládne pokoj a zdánlivé bezpečí. Je vidět, že hradní hejtman pevně drží Uhry i Rakušany na uzdě. Ale přece jen přidal tlaku veslům. Nechce být přivázan ke kobylímu ohonu a putovat za koňským zďakem do uherské země, kdyby štěstí bitvy přece jen se převrhlo.

Nebeské blesky, čpějící sírou, byly zatím vystřídány hromovým burácením a jádro bouře se přehnalo přes Přímětice k východu.

Kvizda je zvědav, co řekne jeho prostořeká Kateřina, která nejednou ho častovala posměchem pro jeho nicotné úlovky – až uvidí vak, pás, kynžál i míšek těhotný stříbrem. Ale přece jen neodolal své lovčí zvědavosti a zajel ještě s lodicí ke svým udicím pod horním splavem. Ty s různou návnadou splývají tam od včerejšího dne na žíněném vlasu pro vodními proudy. Tam připlouvají za znojných letních dnů veliké ryby nalokat se proudivé a provzdušněné vody. Zkušený rybář ví také, že za bouře rády štiky berou. Opravdu vytáhl z proudu dva hrubé kusy, velmi příhodné.

Řádně promočen lijavcem vesluje konečně ke svému přístavu, k milé Kateřině.

Tam, kde ráno pradlí máchaly košile, bylo vysmečeno, jen dvě stařeny vydržely za deště, konajíce svoji práci. Všechny mladší utekly ještě před polednem, jak na sv. Mikuláši uslyšely bítí poplašný zvon.

Kvizda, promočený do poslední niti, přece jen zažertoval se stařenami:

„Buďte zdraví, moje sívě holubice, děvušky milé! Jak se daří dílo? Ale nevidím tu světlo mých očí, mléčnou Kát'u ani bílokolenatou Barboru! A kde dlí moje usměvavá Beáta a Dorla? Kam se všechny poděly?“

„Nečekaly, nevěrnice, na tvou rybu, spěchaly se ustrojit, aby uvítaly Rakušany a Uhry, až vtrhnou do města. My dvě nespěcháme, nás jistě nebudou postrádat. A jaký byl úlovek? Jak přálo štěstí?“

„Dal nám Pánbů štěstí při tom mokrým dešti,“ odpovídal vesele.

Hodil jim s knížecí blahovůli asi tucet okounů i podoustev, ponechávaje lína, štiky i kapra ve svém keseru.

Potom zavesloval k břehu a nedbaje hranečníků Louky, přivázel plavidlo ve vodě zapovězené. Vleka kořist, šplhal pomalu na skálu.

Hle, na prahu chaty stojí Kateřina. Zlostně jej vyhlíží žena křikava a buble:

„Zase jsi deštěm napojen jako hastrman. Ty starý blázne, jistě se nachladíš, ulehneš na lože a zachoříš a já ti budu musít sloužit obklady i líky. Nestojí těch několik bídných rybiček za všechny útrapy, jaké mne čekají!“

Ale Kvizda důstojně a mnohoznačně mlčí. Zastaví brzy bublavý proud řeči z její huby. Hodil jí k nohám vak i všechny trofeje, do rukou vložil míšek, v němž zvoní jasnou řečí pravé stříbro. Kateřina oněmněla a vypoulila obě oči, právě jako podoustev, lapená na háku.

Když jí vyprávěl, ovšem barvitě a s hojnou nadsázkou, jak se na řece potýkal s divokým Kumánem, jak ho po dlouhém boji hroznou ranou háku do vody složil, byly její oči plny

vlahého lesku a ženského obdivu. Stál před ní jako vodník, ale v tu chvíli vyrostl v ženských očích v obra kouzelníka, který dovedl otevřít tajemnou bránu pokladů a k tomu ještě zabil saň, která je hlídala. Teprve dnes objevila, že její starý a chromý Kvizda není jen lovec plachých ryb, ale znamenitý a chrabrý bohatýr.

Ale bohužel, ženský obdiv a spokojenost nemají znaku věčnosti. Než usnula, několikrát na posteli spočítala všechny užitky podivného Kvizdova lovu. Usnula teprve po půlnoci. Do rána první radost vyprchala a do hlavy se vloudily pochybnosti. Když sypala k snídani slepicím zrní, vyklouzlo z jejích úst povzdechnutí:

„Nevím, nevím, milé slepičky, jak to všechno s těmi penězi dopadne. Příhodné věci, také groše i denáry přinesl hospodář. Ale peníze nejsou všechno. Tu ostruhu neměl domů nosit! Ostruha, právě jako nalezený hřeb, nepřináší člověku žádného štěstí. Zato podkovu, která znamená jisté štěstí, tam u řeky koni ponechal. Inu – Kvizda byl vždycky mdlého rozumu. Jeho mužná leb je sice tvrdá, ale dřavá.“